

Διά των αγίων σχέσεις Αγίου Όρους και Πελοποννήσου - Εισαγωγικά

/ [Πεμπτουσία](#)

Οι διά των αγίων σχέσεις Αγίου Όρους και Πελοποννήσου*

Οι μεταξύ των δύο αγιότεκνων τόπων σχέσεις είναι αρχαίες, μακρές, συνεχείς, θερμές και καρποφόρες. Ασχολούμενοι από ετών με την αθωνική αγιολογία[1] παρουσιάζουμε εδώ συνοπτικά τους βίους των αγίων εκείνων, που γεννήθηκαν στην Πελοπόννησο ή έζησαν κι έδρασαν για μικρά ή μεγαλύτερα διαστήματα στους δύο τόπους. Για τους Πελοποννήσιους και για τους Αγιορείτες[2] αγίους έχουν γραφεί μεμονωμένες ή συγκεντρωτικές αρκετές κατά καιρούς εργασίες. Για τους Πελοποννήσιους Αγιορείτες αγίους είτε εκ καταγωγής είτε για τη δράση τους, νομίζουμε πως για πρώτη φορά γίνεται λόγος. Από την έρευνά μας λοιπόν αυτή παρουσιάζουμε τα παρακάτω ιερά ονόματα κατά χρονολογική σειρά της κοιμήσεώς τους:

Οι αυτάδελφοι Θεσσαλονικεῖς ὅσοι Συμεὼν και Θεόδωρος (9ος αι.) μετὰ ἀπὸ σπουδῆς στὴ γενέτειρά τους μετέβησαν στὸ Ἅγιον Ὅρος και σύντομα ἐκάρησαν μοναχοί, χειροτονήθηκαν ἱερεῖς και ἡ φήμη τους ἀπλώθηκε ὥστε «ακούονταν και ἐλαλοῦνταν και ἐθαυμάζονταν ἀπὸ ὅλους»[3], θεωροῦνται ἀπὸ τους πρῶτους ἐπώνυμους οσίου τοῦ Ἀγίου Ὁρους, «βοηθοῦν στὴ διοργάνωση τῆς μοναστικῆς πολιτείας, πιθανόν εἶναι κτίτορες τοῦ πρῶτου ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, συνδέονται με τὶς σπουδαιότερες προσωπικότητες ποὺ ζοῦν στὸν Ἄθω τὸν 9ῶ αἰῶνα»[4]. Μετὰ ἀπὸ προσκύνημά τους στὰ Ἱεροσόλυμα ἐπιστρέφουν στὸν ἱερό Ἄθωνα, ὅπου γίνονται δεκτοί με χαρὰ ἀπὸ τους Ἀγιορείτες. Ἀποφασίζουν νὰ ἐργασθοῦν ἱεραποστολικά σὲ ὅλο τὸν σημερινό ἐλληνικό χώρο, παράλληλα πρὸς τους ἄλλους δύο Θεσσαλονικεῖς ἀυταδέλφους οσίου Κύριλλο και Μεθόδιο, ποὺ κινοῦνται πρὸς βορρά, «συμμετέχοντας στὸ ἱεραποστολικό πρόγραμμα τοῦ πατριάρχῃ Φωτίου»[5].

Διέρχονται λοιπόν τη Μακεδονία, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και καταλήγουν στην Πελοπόννησο. Μετά την εύρεση της θαυματουργικής εικόνας της Θεοτόκου μετά της οσίας Ευφροσύνης έθεσαν τις πρώτες βάσεις της μεγάλης και λαμπρής μονής του Μεγάλου Σπηλαίου. Έχοντας αυτή κέντρο περιόδευσαν όλη την Πελοπόννησο και όπως αναφέρει το «Κτιτορικόν» την Κορινθία, Αργολίδα, Λακωνία, Αχαΐα, Ηλεία και Αρκαδία «ικανόν καιρόν προς διόρθωσιν των ψυχών και πολλά έπασχον

από τους τοπάρχας και μεγιστάνας, οπού τότε ήσαν βυθισμένοι εις την ασέβειαν» **[6]**. Βρισκόμαστε στα τέλη της εικονομαχίας αλλά και «πολλά λείψανα της εθνικής θρησκείας απέμειναν και κατά την ακόλουθον περίοδον, τόσοι ώστε ο όσιος Νίκων ο Μετανοείτε να περιέρχεται την χώραν, ίνα στερεώση την χριστιανικήν θρησκείαν ήδη κατά τον Ι΄ αιώνα»**[7]**. Σε μεγάλη ηλικία ανεπαύθησαν από τους κόπους τους στη μονή του Μεγάλου Σπηλαίου οι δύο Αγιορείτες ιεραπόστολοι της Πελοποννήσου.

Ο αγιορειτικός οργανωμένος μοναχισμός ταυτίζεται με την αρχή του ασκητισμού στην Πελοπόννησο. Πριν «δεν έχει να παρουσιάσει έντονη μοναχική και ασκητική δραστηριότητα»**[8]**. Τον ίδιο αιώνα με τους παραπάνω δύο αυταδέλφους διέρχεται από την Πελοπόννησο, άγνωστο το που και πόσο, ο όσιος Βλάσιος ο εξ Αμορίου της Μ. Ασίας († 909/912) περίφημος ασκητής της μονής Στουδίου, του Άθωνος και της Ρώμης**[9]**.

Ο όσιος Σάββας ο Βατοπεδινός (1280-1349) ο διά Χριστόν σαλός γεννήθηκε και αυτός στη Θεσσαλονίκη. Νέος αγάπησε την άσκηση και ήλθε στο εργαστήρι της αρετής και της αγιότητος, τον Άθωνα, προς εντρύφηση της αγιοτρόφου παραδόσεώς του. Μεταβαίνει στα Ιεροσόλυμα, το Σινά, την Κύπρο, την Κρήτη, την Κωνσταντινούπολη και την Πελοπόννησο. Στην Πελοπόννησο, κατά τον βιογράφο του άγιο Φιλόθεο τον Κόκκινο, τον Αγιορείτη και Οικουμενικό Πατριάρχη, παρέμεινε στην αρχή περίπου επί διετία. Στην περιβόητη Πελοπόννησο, λέγει ο βιογράφος του, έμενε όπως συνήθιζε σ΄ έρημους τόπους, επισκεπτόταν όμως τις πόλεις και τα μοναστήρια της «για να δει όσα ήσαν από αιώνες ξακουστά στον τόπο αυτό»**[10]**.

Κατόπιν επισκέπτεται την Αθήνα κι επιστρέφει στην Πάτρα, όπου παραμένει σχεδόν άλλη μία διετία, εξερευνώντας τους εκεί ησυχαστικούς τόπους. Μεταβαίνει στη Μακεδονία, Θράκη και το Άγιον Όρος, στη μονή Βατοπεδίου. Τέλος καταλήγει στην Κωνσταντινούπολη, όπου ο μεγάλος αυτός ασκητής και ιεραπόστολος, αποφεύγοντας τη δόξα και την τιμή και προσποιούμενος για ταπείνωση μωρία αναπαύεται εν Κυρίω στη μονή της Χώρας.

[Συνεχίζεται]

* Εισήγηση που πραγματοποιήθηκε στις 4.7.1998 στην αίθουσα του Καλλιμανοπούλειου Εκκλησιαστικού Διακονικού Κέντρου Καλαβρύτων κατά τη Β΄ Πρωινή Συνεδρία στο Επιστημονικό Συμπόσιο (3-5.7.1998) από την Ιερά Μονή Αγίας Λαύρας με γενικό θέμα: «Ο μοναχισμός εις την Πελοπόννησον και η Αγία Λαύρα».

1. Ετοιμάζουμε προς έκδοση το έργο Οι Άγιοι του Άγιου Όρους με πλούσιο, ανέκδοτο, ιστορικό και φωτογραφικό υλικό, εκτενή εισαγωγή, πίνακες και βιβλιογραφία.

2. Νικόδημου Αγιορείτου, Ασματική Ακολουθία των Οσίων και Θεοφόρων Πατέρων Ημών των εν τω Αγιωνύμω Όρει του Άθω Διαλαμψάντων, Άγιον Όρος 1986⁶.

3. Σύναξις κανόνων τινών εγκωμιαστικών της υπεραγίας Θεοτόκου, της εν τω Μεγάλω Σπηλαίω του εν Πελοποννήσω όρους του καλουμένου Χελμού, και των οσίων πατέρων Συμεών και Θεοδώρου, των κτητόρων, και αρχηγών της εν τω Σπηλαίω παλαιάς μονής..., Βενετία 1706, σ. 3.

4. Αναγνωστάκη Ηλία – Ιουστίνου ιερομ., Οι Θεσσαλονικείς άγιοι Συμεών και Θεόδωρος πρώτοι κατοικήτορες του Άθω και «της Πανελλάδος πολιούχοι», Άγιον Όρος 1985, σ. 12.

5. Όπ.π.

6. Όπ.π., σ.103.

7. Γριτσόπουλου Α.Τ., «Πελοπόννησος», Θρησκευτική και Ηθική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 10, στ. 264.

8. Λαμπροπούλου Άννα, Ο ασκητισμός στην Πελοπόννησο κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο, Αθήνα 1994, σ. 14.

9. Delehayе H., «De S. Blasio Amoriensi Monacho Constantinopoli, Acta Sanctorum Nov. IV, Bruxellis 1925, σσ. 657-669.

10. Φιλοθέου Κοκκίνου, Βίος αγίου Σάββα του Βατοπεδινού του και σαλού διά Χριστόν, Θεσσαλονίκη 1984, σ. 157.